

Професор

СЛОБОДЯНИК

МИХАЙЛО СЕМЕНОВИЧ

(1949–2015)

**ЗНАНИЙ БІБЛІОТЕКОЗНАВЕЦЬ,
ДОКУМЕНТОЗНАВЕЦЬ, ПЕДАГОГ**

Слободяник

Трудову діяльність розпочав 1967 року, працюючи на робітничих посадах на підприємствах м. Василькова Київської області. Без відриву від виробництва закінчив Київський державний інститут культури ім. О. Є. Корнійчука за спеціальністю бібліотекар-бібліограф

Трудову діяльність за фахом розпочав 1972 року у відділі НТІ галузевого сільськогосподарського інституту Українського філіалу ДержНДТІ, що займався дослідженням проблем ремонту сільськогосподарської техніки. Це значною мірою визначило тематику і специфічні риси наукової роботи Михайла Семеновича, його інтерес до проблем інформаційного забезпечення аграрної науки

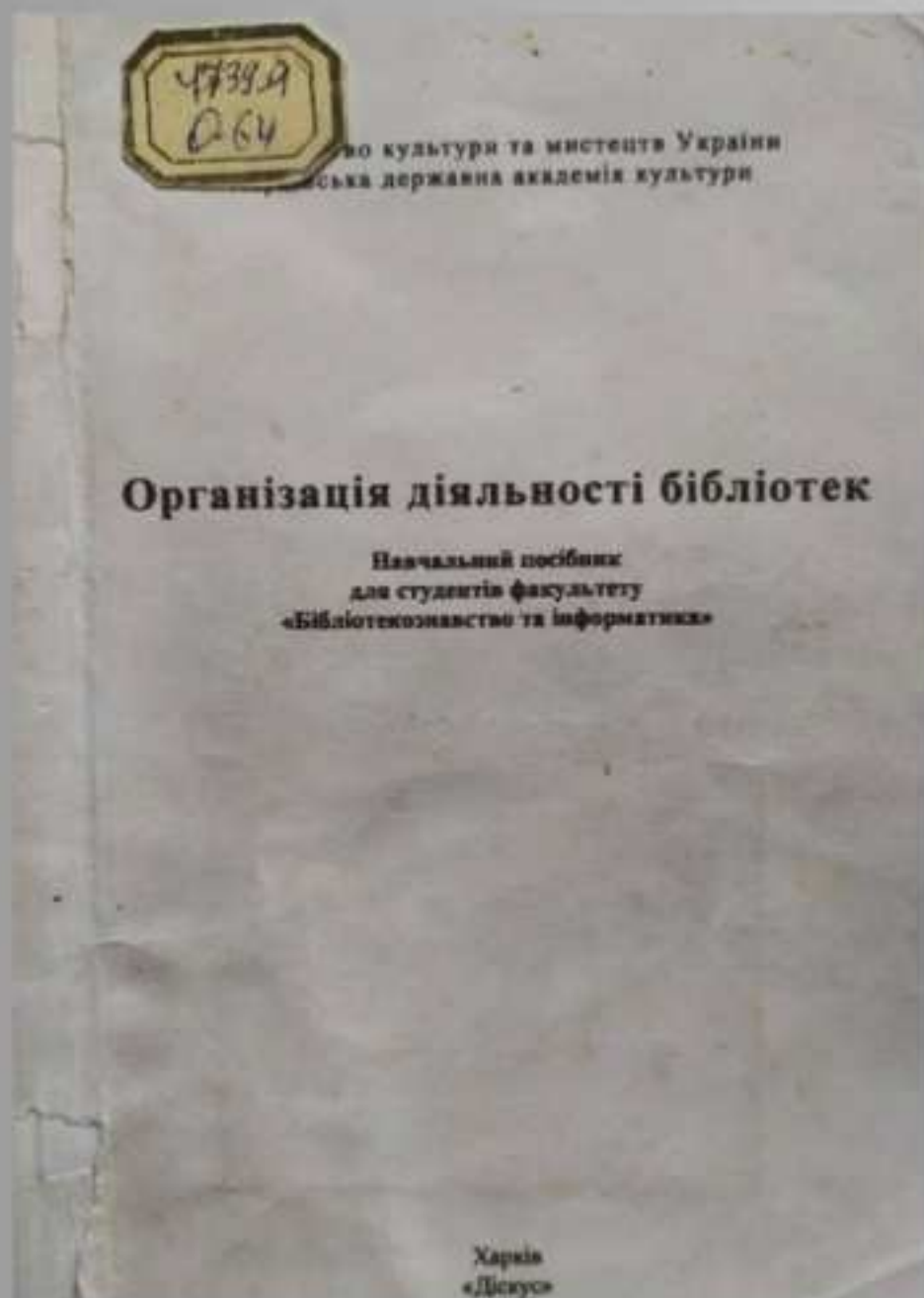

Під час навчання в аспірантурі
відбулося становлення
М. С. Слободяника і як педагога вищої
школи.

Значною мірою цьому сприяло
спілкування з визначними науковцями
Станіславом Олексійовичем Трубніковим,
Юрієм Сергійовичем Зубовим, Алісою
Леопольдівною Шполянською і, звичайно,
з науковим керівником – доктором
технічних наук, професором Костянтином
Васильовичем Таракановим. Вони щедро
ділилися з молодим колегою секретами
своїх творчих лабораторій та
педагогічною майстерністю, сприяли його
формуванню як дослідника і педагога

Самостійну науково-педагогічну діяльність М. С. Слободяник розпочав 1982 року, коли прийняв пропозицію Міністерства культури Узбекистану і зайнявся організацією нової кафедри бібліотекознавства і бібліографії у Наманганському факультеті Ташкентського державного інституту культури.

М. С. Слободяник продовжив брати активну участь у підготовці кадрів і розвитку бібліотечної професіології як наукової дисципліни. Зокрема, він обґрунтував основні напрями безперервної бібліотечної освіти в умовах інформатизації, підготовки фахівців-організаторів професійного читання. У результаті співпраці з фахівцями кафедри бібліотекознавства Харківської державної академії культури М. С. Слободяник підготував два навчальних посібника з організації діяльності бібліотек

Найпродуктивніший період наукової діяльності вченого перепадає на час його роботи в Національній бібліотеці України імені В. І. Вернадського НАН України. У цей період значно розширилося коло його наукових інтересів

1986 року М. С. Слободяник очолив відділ бібліотекознавства, який на той час займався питаннями наукової організації праці (НОП) у бібліотеці. Нове коло обов'язків зумовило зміну його фахових інтересів. Глибокий аналіз сутності і змісту НОП у бібліотеці сприяв переконанню необхідності комплексного дослідження наукової організації діяльності бібліотеки, складником якої є організація праці бібліотекарів і читачів, бібліотечна технологія. Під його керівництвом відділ бібліотекознавства розширив сферу діяльності до рівня постановки завдань автоматизації та наукового забезпечення трансформації бібліотеки в умовах інформатизації

1992 року відбулася реорганізація наукової роботи НБУВ, у структурі якої відновлено діяльність Інституту бібліотекознавства. Директором нового наукового підрозділу було призначено М. С. Слободяника. Діяльність Інституту орієнтувалася на забезпечення ефективного функціонування наукової бібліотеки. Результати наукових досліджень систематично обговорювалися на наукових сесіях Інституту. Пріоритетними напрямками наукової роботи М. С. Слободяника у контексті нових завдань стали фондознавство і бібліотечне обслуговування

М. С. Слободяник розробляє фундаментальні теоретико-методологічні засади бібліотекознавства, що знайшли відображення у його відомій монографії, докторській дисертації та низці ґрунтовних публікацій. Зокрема, він обґрунтував сутнісну особливість наукової бібліотеки, її включеність як органічної цілості до системи наукових комунікацій, визначив методологічні засади дослідження бібліотеки на основі загальнонаукових підходів до пізнання

В основних наукових працях М. С. Слободяника побудована і всебічно досліджена якісно нова модель бібліотеки в системі наукових комунікацій, яка об'єднує взаємодію структури, функцій, технології та організації. Вчений обґрунтував сутнісні функції бібліотеки й організаційно-технологічні засади їх реалізації

Слободяник М. С. Бібліотека та її роль у системі наукових комунікацій / М. С. Слободяник // Бібліотечний вісник. – 1994. – № 2. – С. 2–16.

Шифр Ж14595/1994/2

Слободяник М. С. Наукова бібліотека: еволюція структури і функцій / М. С. Слободяник. – Київ, 1995. – 267 с.

Шифр Ва562362

М. С. Слободяник Трансформація змісту діяльності національної бібліотеки України в період формування інформаційного суспільства / М. С. Слободяник // Вісник ХДАК. – 1999. – Вип. 1 : Бібліотекознавство. Документознавство. Інформатика. – С. 22–29.

Шифр Ж70200/1999/1

М. С. Слободяник Перспективная модель научной библиотеки / М. С. Слободяник // Информационная та культурологічна освіта на зламі тисячоліть : матеріали міжнар. наук. конф. до 70-річчя ХДАК. – Харків : ХДАК, 1999. – Ч. 2. – С. 99–105.

Дослідник провів значну пошукову роботу з вивчення початкового етапу історії

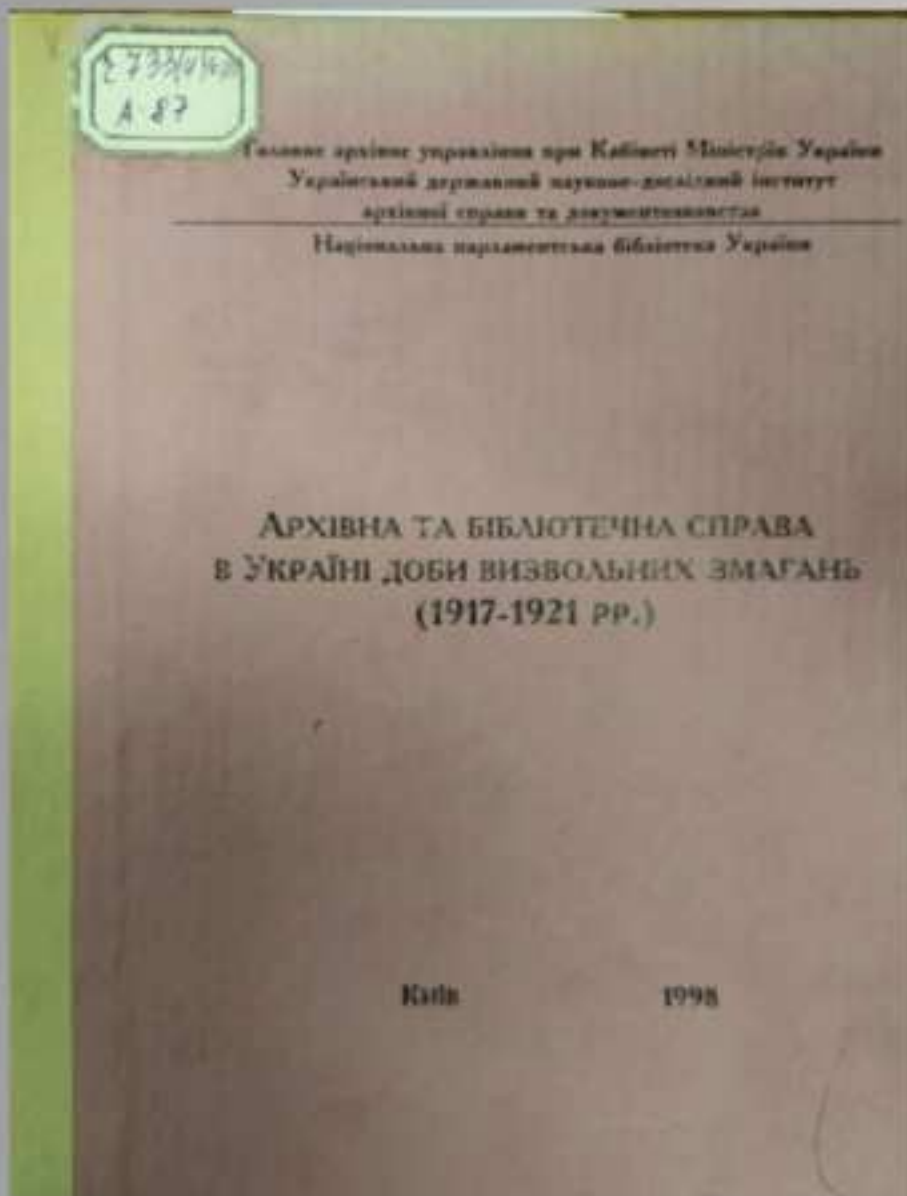
НБУВ, ґрунтовно проаналізував діяльність Тимчасового Комітету для
заснування бібліотеки

*Слободяник М. С. До історії
діяльності Тимчасового комітету
для заснування Національної
бібліотеки Української Держави / М.
С. Слободяник // Бібліотечний вісник.
- 1998. - № 4. - С. 30-34.*

Шифр Ж14595/1998/4

Слободяник М. С. Комітет для заснування Національної бібліотеки Української держави: основні напрямики і результати діяльності / М. С. Слободяник // Архівна та бібліотечна справа в Україні доби визвольних змагань (1917-1921 рр.) : зб. наук. пр. – Київ, 1998. – С. 108–117.

Шифр Ва589429

Слободяник М. С. Історичні дослідження в сучасному українському бібліотекознавстві: тенденції і перспективи / М. С. Слободяник, С. Л. Зворський // Бібліотекознавство. Документознавство. Інформологія. – 2004. – № 3. – С. 13–19.

Шифр Ж24838/2004/3

Упродовж 1998–2000 рр. М. С. Слободяник працював директором Центральної наукової сільськогосподарської бібліотеки Української академії аграрних наук (нині – Національна наукова сільськогосподарська бібліотека Національної академії аграрних наук), здійснивши в ній низку структурних перетворень і посиливши її кадровий склад, що дало змогу модернізувати діяльність книгозбірні за виробленою ним моделлю

Ювілей у колі колективу

Центральної наукової сільськогосподарської бібліотеки УААН і друзів , 1999 р.

У цей період бібліотека набула статусу наукової установи, розпочато випуск загальноакадемічного реферативного журналу «Агропромисловий комплекс України», започатковано біобібліографічну серію показників «Академіки Української Академії аграрних наук», розроблено концептуальні засади й ескізний проєкт мережі електронних сільськогосподарських бібліотек, запроваджено інформаційний супровід наукових досліджень та ін.

Новий етап його діяльності був пов'язаний з переходом на постійну роботу у систему підготовки кадрів.

За короткий час праці у Київському національному університеті культури і мистецтв Михайло Семенович розробив інформаційну концепцію підготовки бібліотечних кадрів, яка знайшла практичну реалізацію у навчальних планах, затверджених Міністерством освіти і науки на 2000/2001 навчальний рік.

Національна академія керівних кадрів культури і мистецтв, студенти та викладачі кафедри, квітень 2015 р.

Згодом увагу науковця привернула нова спеціальність «Документознавство та інформаційна діяльність». Працюючи у Державній академії керівних кадрів культури і мистецтв, він багато зробив для розроблення навчальних планів цієї спеціальності

За його ініціативи Академія вперше започаткувала підготовку фахівців за спеціалізацією «Документознавець фінансових, банківських і підприємницьких структур»

Доробок вченого значною мірою використано при розробці стандарту освіти із спеціальності «Документознавство та інформаційна діяльність» – бакалавр

*Слободяник М. С. Документологія: зміст.
Перспективи / М. С. Слободяник //
Бібліотекознавство. Документознавство.
Інформологія. – 2004. – № 4. – С. 4–9.*

Шифр Ж24838/2004/4

Міністерство освіти і науки України
Міністерство культури і туризму України
Державна академія керівних кадрів культури і мистецтва

ДОКУМЕНТОЗНАВСТВО.
БІБЛІОТЕКОЗНАВСТВО.
ІНФОРМАЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ:
ПРОБЛЕМИ НАУКИ, ОСВІТИ, ПРАКТИКИ

МАТЕРІАЛИ
III Міжнародної науково-практичної конференції

Київ, 16-18 травня 2006 р.

Київ-2006

*Слободяник М. С. Документологія:
проблематика фундаментальних досліджень /
М. С. Слободяник // Документознавство.
Бібліотекознавство. Інформаційна діяльність:
проблеми науки, освіти, практики : матеріали
III міжнар. наук.-практ. конф., Київ, 16–18 трав.
2006 р. / Держ. академія керівних кадрів
культури і мистецтва. – Київ, 2006. – С. 3–5.*

Шифр ВА674238

Слободяник М. С. Формування загальної теорії документа: історія, сучасність, перспективи / М. С. Слободяник // Документознавство. Бібліотекознавство. Інформаційна діяльність: проблеми науки, освіти, практики : матеріали IV міжнар. наук.-практ. конф., Київ, 21–23 трав. 2007 р. / Держ. академія керівних кадрів культури і мистецтва. – Київ, 2007. – С. 3–4.

Шифр ВА684246

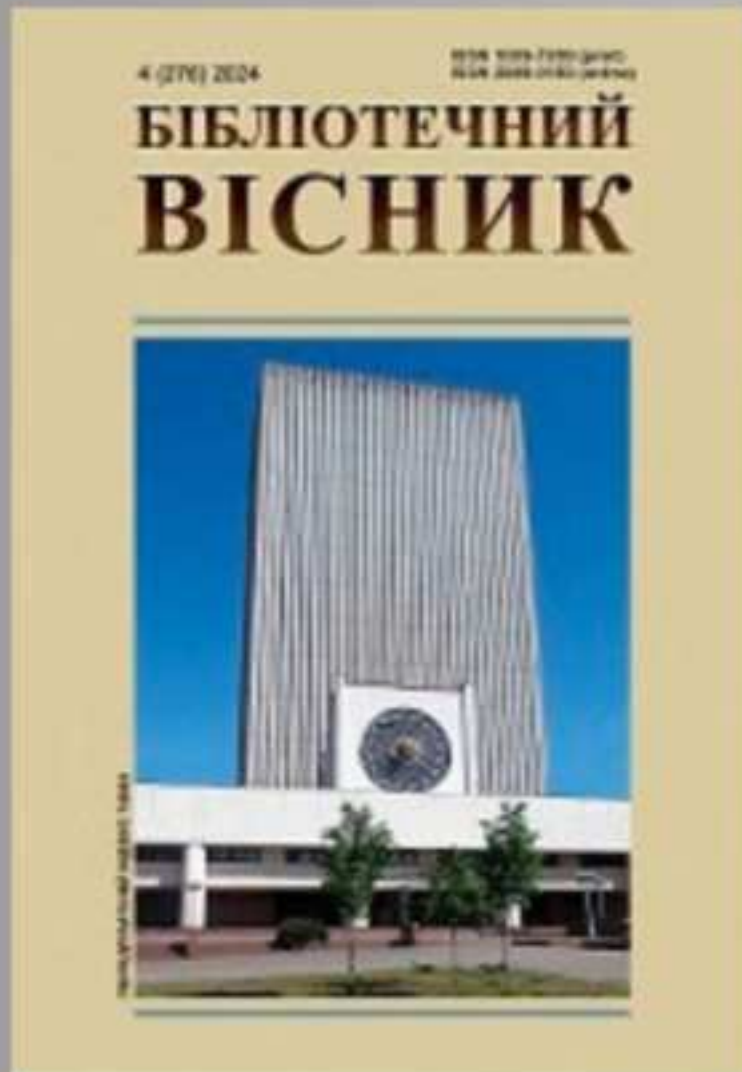

Слободяник М. С. Уточнення поняття «документ» в контексті розвитку понятійного апарату документознавства / М. С. Слободяник // Документознавство. Бібліотекознавство. Інформаційна діяльність: проблеми науки, освіти, практики : матеріали V міжнар. наук.-практ. конф., Київ, 20–22 трав. 2008 р. / Держ. академія керівних кадрів культури і мистецтва. – Київ, 2008. – С. 78–80.

Шифр ВА697609

М. С. Слободяник плідно працював у редколегіях низки фахових часописів: «Советское библиотековедение», «Бібліотечний вісник», «Бібліотечна планета», «Інформація і ринок», «Вісник Книжкової палати»; збірників наукових праць, а також ним започатковано видання наукового журналу «Бібліотекознавство. Документознавство. Інформологія»

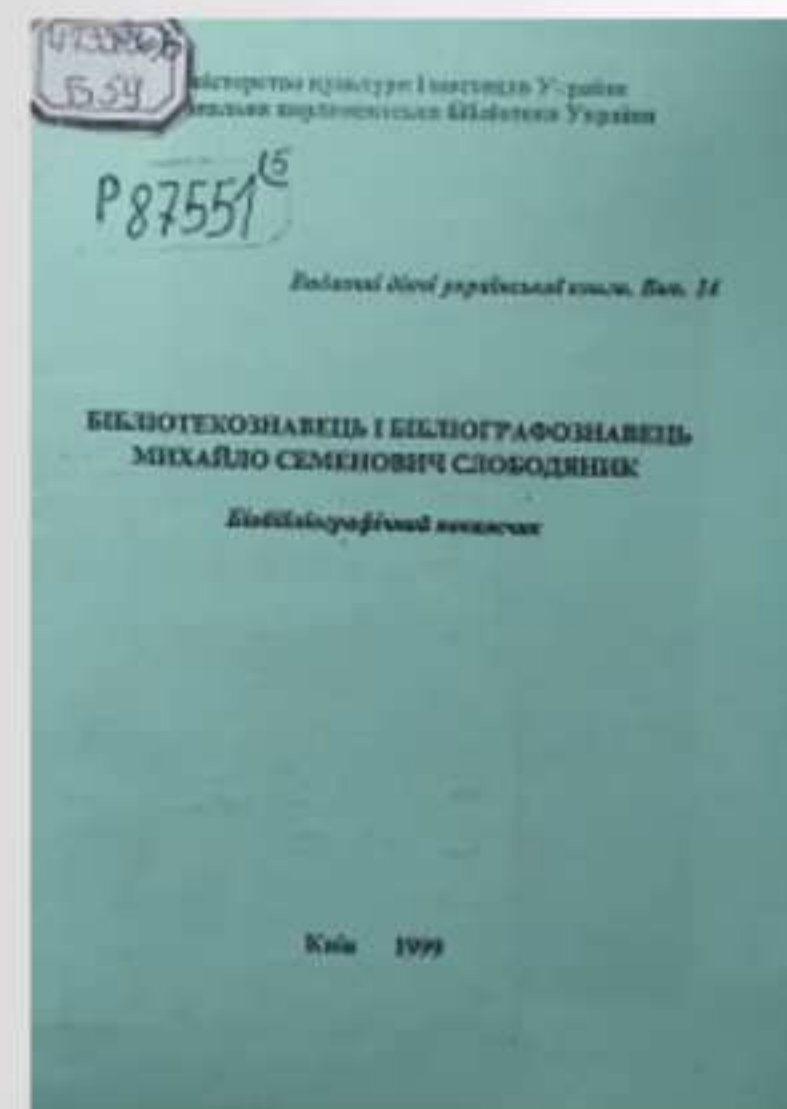

Творчий доробок Михайла Семеновича Слободяника, доктора історичних наук, професора, дійсного члена Академії наук вищої освіти України, члена-кореспондента Міжнародної інформатизації становить понад 220 публікацій, які посідають гідне місце у науковому національному надбанні України. Його праці набули широкого визнання в країні та за її межами, стали настільними книгами з вивчення вітчизняного бібліотекознавства, бібліографознавства, документознавства

Видано низку біобібліографічних покажчиків, укладених у провідних бібліотеках України

На вшанування пам'яті
вченого в наукових і
освітніх установах України
регулярно відбуваються
наукові заходи. Зокрема,
від грудня 2015 р. в
Інституті
бібліотекознавства НБУВ
започатковано щорічні
бібліотекознавчі студії
«Михайло Семенович
Слободяник – вчений,
педагог»

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ НАУК УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНА БІБЛІОТЕКА УКРАЇНИ ІМЕНІ В. І. ВЕРНАДСЬКОГО
ІНСТИТУТ БІБЛІОТЕКОЗНАВСТВА

ТРЕТІ БІБЛІОТЕКОЗНАВЧІ СТУДІЇ
«НАУКОВА БІБЛІОТЕКА В СУСПІЛЬСТВІ ЗНАЇЬ»
ПРИСВЯЧЕНІ ПАМ'ЯТІ ПРОФЕСОРА
МИХАЙЛА СЕМЕНОВИЧА СЛОБОДЯНИКА

14 грудня 2017 року

КИЇВ

НАЦІОНАЛЬНА БІБЛІОТЕКА УКРАЇНИ
ІМЕНІ ПРОСЛАВА МУДРОГО
НАЦІОНАЛЬНА БІБЛІОТЕКА УКРАЇНИ
ІМЕНІ В. І. ВЕРНАДСЬКОГО
КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ БОРИСА ГРИНЧЕНКА
НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ КЕРІВНИХ
КАДРІВ КУЛЬТУРИ І МІСТЕЦТВА

ЧЕТВЕРТІ БІБЛІОТЕКОЗНАВЧІ СТУДІЇ,
ПРИСВЯЧЕНІ ПАМ'ЯТІ
ПРОФЕСОРА
МИХАЙЛА СЕМЕНОВИЧА
СЛОБОДЯНИКА

Тема року
«Бібліотека і документ в контексті часу»

14 грудня 2018 року

Київ

НАЦІОНАЛЬНА БІБЛІОТЕКА УКРАЇНИ
ІМЕНІ ПРОСЛАВА МУДРОГО
НАЦІОНАЛЬНА БІБЛІОТЕКА УКРАЇНИ
ІМЕНІ В. І. ВЕРНАДСЬКОГО
КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ БОРИСА ГРИНЧЕНКА
НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ КЕРІВНИХ
КАДРІВ КУЛЬТУРИ І МІСТЕЦТВА

П'ЯТІ БІБЛІОТЕКОЗНАВЧІ СТУДІЇ,
ПРИСВЯЧЕНІ ПАМ'ЯТІ
ПРОФЕСОРА
МИХАЙЛА СЕМЕНОВИЧА
СЛОБОДЯНИКА

Тема року
«Бібліотека в епоху трансформацій»

13 грудня 2019 року

Дякуємо за увагу!

Відділ теорії та історії бібліотечної справи

Інститут бібліотекознавства

Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського

Корпус НБУВ по просп. Голосіївському, 3, кімн. № 333–334

Дистанційне обслуговування за ел. адресою: libres@nbuv.gov.ua

Телефон для користувачів: +38 (044) 524-23-14

Київ, 2024